

کیمیاگری دیوارهای بی‌روح

گفت و گو با دختری که گچ‌بری، پتینه کاری و نقاشی‌های هنری‌اش ظاهری متفاوت به سقف و دیوارها می‌بخشد و از تکنیک‌ها، مراحل، در آمد و... این حرفه می‌گوید

مجید حسین‌زاده | روزنامه‌نگار

پرونده

دیدن نقاشی‌های زیبا به خصوص اگر دارای نمادهایی از طبیعت مانند گل، پرند و... روی دیوار یا سقف باشد، حس خوب و آرامش بخشی به انسان می‌دهد. در آستانه فصل بهار و عید نوروز، همه ما بیشتر از قبل تجربه تماشاچین آثار هنری را در کوچه و خیابان یا در خانه‌ها داریم. با کمک هنر پتینه کاری می‌توان وسایل سفره هفت سین را زیباتر کرد و رنگ و لعاب متفاوتی به آن بخشید. اما این نقاشی‌های هنری از مرحله ایده تا اجرا چه مراحل را طی می‌کند و از پتینه کاری چه می‌دانید؟ حرفه پتینه کاری را می‌شود به نوعی جادو یا کیمیاگری نامید که به وسیله آن می‌توان ظاهر اشیای معمولی را به عتیقه تبدیل کرد. پتینه کاری، ریشه‌ای قدیمی دارد که احتمالاً از مصر باستان شروع شده است. تکنیک پتینه کاری هنری است که به اشیاء و سطوح مختلف مانند دیوارها، ظاهری شبیه به عتیقه می‌دهد تا به نظر برسد آن شیء یا سطح در اثر گذر زمانی طولانی به این شکل درآمده است. البته امروزه در هم آمیختن هنر و فناوری و ابداع سبک‌های نوین و متربال جدید باعث شده است که علاوه بر طرح‌های خاص در زمینه کهنگی و قدیمی، پتینه کاری بر جسته در مدل‌های مختلف قابل اجرا باشد. در حرفه پتینه کاری، هنرمند با یافتن زیبایی در اشیاء و توجه به جزئیات، آن‌ها را به یک اثر مسحورکننده تبدیل می‌کند. با پتینه کاری، دیگر نیازی به رنگ آمیزی یا کاغذ دیواری برای پوشش دیوارهای محیط زندگی یا کاری نیست. پتینه را می‌توان حتی روی اثاثیه منزل مثل میز، صندلی، کابینت، کمد و قفسه‌های چوبی اجرا کرد. در پرونده امروز زندگی سلام با «پریما کوهساری»، کارشناس ارشد رشته هنر که سال‌هاست در این حرفه مشغول به کار است و البته مدعی شده که مرزهای نقاشی را جابه‌جا کرده است، صحبت کردیم که در ادامه خواهید خواند.

کپی‌برداری، آفت کار ماست

همین ابتدای صحبت‌مان از او می‌پرسم بر چه اساسی ادعا کرده که مرزهای نقاشی را جابه‌جا کرده است که می‌گوید: «کار من نقاشی هنری و پتینه کاری است. پتینه در واقع از جمله روش‌هایی است که می‌شود با کمک آن روی سقف و دیوارها، طرح انداخت و ظاهری متفاوت و شیک به آن‌ها بخشید. البته هنر پتینه کاری دیوار و تکنیک‌های پتینه، بسیار گسترده است که در ادامه، توضیح کوتاهی درباره آن خواهم داد. اما با این هنر می‌توان یک دیوار ساده و بی‌روح را به دیواری زیبا و چشم‌نواز تبدیل کرد. منظورم از این که گفتم مرزهای نقاشی را جابه‌جا کردم، این است که بیشتر از همه بر واقعی بودن و اصل بودن طرح تاکید دارم. چیزی که متأسفانه امروزه بیشتر دیده می‌شود و آفت کار ما شده، کپی‌برداری و کیفیت پایین اجراهاست. بیشتر جاهای نقاشی دیواری را به صورت مبتدی و بعضاً کارتونی تحویل می‌دهند و بیشتر کارفرماها هم متوجه نمی‌شوند که البته تقصیری ندارند چون آن‌ها هم مانند بیشتر افراد سرشته‌ای از نقاشی و پتینه کاری ندارند.»

این کار ۳ مرحله دارد

از «کوهساری» که طرح‌های چشم‌نوازش را در همین صفحه می‌بینید، می‌خواهم که درباره روال کارش هم برای ما توضیح بدهد که مثلاً چند مرحله دارد و اجرای هر طرحی، چند روز طول می‌کشد؟ او این‌طور پاسخ می‌دهد: «من خودم به شخصه در پروژه‌هایم که برای نقاشی هنری و پتینه کاری به من واگذار می‌شود، طرحی را کپی نمی‌کنم. در همه این طرح‌ها هم بیشتر تاکیدم بر استفاده از طبیعت زنده است؛ مثلاً برای کشیدن گل، پرند و مناظر طبیعی از مدل‌های واقعی استفاده می‌کنم مگر این که سفارش دهنده نقاشی‌های رنسانسی بخواهد که مجبورم از همان‌ها استفاده کنم، اما من باز هم در حد امکان، آن‌ها را تغییر می‌دهم. درباره روال کار هم باید بگویم که این حرفه، شامل سه مرحله می‌شود. کشیدن طرح روی دیوار، مرحله اول است که شما ایده کلی کار بعد از این مرحله نمایان می‌شود. مرحله دوم هم آسترکار است که شامل اجرا و کشیدن طرح می‌شود که دقت بسیار زیادی می‌طلبد چون حساسیت زیادی دارد. مرحله پایانی که همان ظریف کاری است و خروجی کار بعد از آن مشخص می‌شود. زمان تقریبی برای هر نقاشی و پروژه بستگی به مدل نقاشی، شلوغی و خلوتی آن و... دارد؛ اما کمتر از ۳ روز زمان نمی‌برد و بیشترین مدتی هم که یک پروژه دست من بوده و طول کشیده، تقریباً یک ماه بوده است.»

وسایل مورد نیاز؛ از کار دک و قلم‌مو تا رنگ

«متداول‌ترین طرح‌های پتینه، طرح کلاسیک و مدرن است. پتینه کاری باورقه‌های طلا و نقره، یکی از محبوب‌ترین طرح‌های کلاسیک است که جلوه بصری فوق‌العاده‌ای به محیط می‌بخشد. از دیگر طرح‌های پتینه می‌توان طرح سنگ، آجر، بتن، چوب و... را نام برد. برای رنگ‌های زمینه پتینه، از رنگ‌های روغنی و اکریلیک استفاده می‌کنند که رنگ زمردی و آبی فیروزه‌ای و آبی درباری از پرکارترین آن‌هاست.» او با این مقدمه درباره وسایل مورد نیاز کارش هم می‌گوید: «این هنر مانند هر حرفه دیگری، نیازمند لوازم و مواد خاصی است که بسته به نوع پتینه و سطح کار مدنظر، متفاوت است اما اصلی‌ترین آن‌ها عبارتند از: رنگ‌های دکوراتیو، خمیرهای مخصوص، میکروسمنت، استوک، تکسچر، مال، کاردک، قلم‌مو، غلتک، سینی رنگ، شابلون‌های مخصوص، گچ، دستکش، برس، چسب چوب، پارچه نظیف، اسفنج و...»

کیمیاگری دیوارهای بی‌روح

این‌طور نبود که از بچگی بخوام نقاش شوم

از این دختر هنرمند می‌پرسم که چطور این مهارت او کشف شد؟ از چند سالگی؟ و آیا از بچگی دوست داشته که نقاش و پتینه کار شود یا نه؟ که پاسخ جالبی می‌دهد: «اشتیاق به نقاشی از همان دوران کودکی با من بوده ولی اگر واقعاً بخواهم بگویم که از همان کودکی علاقه داشتم نقاش بشوم، نه، واقعاً این‌طور نبود. هیچ وقت به عنوان یک شغل به این کارهایم نگاه نمی‌کردم و بیشتر جنبه تفریحی و سرگرمی لذت‌بخش برایم داشته است. البته در دوران دانشگاه با یک تغییر رشته، دوباره به سمت علائقی کودکی برگشتم و رشته هنر را انتخاب کردم که مدیون استادم هستم که مشوق من در انتخاب این رشته بود و همین‌جا از او بابت راهنمایی‌اش تشکر می‌کنم.»

ردی از اشتباه بعد از اصلاح نباید در این کار بماند

به «کوهساری» می‌گویم که کار شما خیلی حساس و ظریف به نظر می‌رسد؛ اگر جایی در حین کار اشتباه کنید یا طرح خراب شود، باید چه کار کنید؟ او می‌گوید: «در حساس بودن کار ما که شکلی نیست ولی اشتباه جزء لاینفک هر کاری است و قطعاً در کار ما هم پیش می‌آید. اشتباه در کار ما قابل اصلاح است که البته اصلاح اشتباه، مهارت خاص خودش را می‌خواهد تا بتوانید جوری آن اشتباه را اصلاح کنید که ردی از آن در کار و نسخه‌نهایی شما نماند.»

همه پروژه‌هایم امضای من هستند

به یکی از سوال‌های سخت برای هنرمندی می‌رسیم که «کوهساری» هم از پاسخ به آن فرار می‌کند! از او می‌پرسم که کدامیک از طرح‌هایش از نظر خودش از همه بهتر و خاص‌تر شده که می‌گوید: «من نقاشی و پتینه کاری را به‌طور حرفه‌ای از ۶ سال پیش شروع و نمایشگاه‌های متعددی هم برگزار کردم، چه گروهی و چه فردی. بیش از ۳ سال است که وارد عرصه کارهای ساختمانی شدم و یک سال هم هست در شبکه‌های اجتماعی فعالیت می‌کنم و تصمیم گرفتم که کارم و هنرم را به نمایش بگذارم. راستش را بخواهید، تمام پروژه‌هایم را دوست دارم و نمی‌شود فقط از یک پروژه خاص به عنوان بهترین نام ببرم، چون با همه‌شان خاطره دارم. کلاً همه پروژه‌هایم امضای من هستند و غیر قابل تفکیک.»

حتی ملاط اولین کارم را خودم درست کردم

از او درباره اولین طرحی که به صورت حرفه‌ای اجرا کرده و احتمالاً این نقطه شروع هیچ‌گاه از ذهنش پاک نخواهد شد، می‌پرسم که می‌گوید: «اولین پروژه‌ام یک ویلا واقع در رودهن بود که برای نخستین بار کار گچ‌بری مدرن را در آن‌جا انجام دادم. تا آن زمان هیچ گروهی این کار را انجام نداده بود و من اولین خانمی بودم که علاوه بر نقاشی و پتینه، گچ‌بری را هم خودم انجام دادم و حتی ملاطش را هم خودم درست کردم. یک گچ‌بری زیبا با رنگ آمیزی شیک که تمام طرحش از خودم بود و واقعاً با این که اولین بار بود گچ‌بری می‌کردم، کار بسیار زیبایی شد و مورد استقبال بی‌نظیر کارفرما و دیگران قرار گرفت.»

پتینه‌کاری روش‌های مختلفی دارد

او درباره تکنیک و روش‌های اجرای پتینه کاری می‌گوید: «برای اجرای پتینه کاری روی دیوار، روش‌ها و تکنیک‌های مختلفی وجود دارد؛ پتینه کاری باورق‌های زینتی (شامل طلا، مس، نقره و قلع)، پتینه کاری با اسفنج، پتینه کاری به روش رنگ‌برداری، پتینه کاری با پارچه، پتینه کاری با سیمان و... از اصلی‌ترین آن‌ها هستند. تکنیک‌های بافت‌دار کردن سطوح در پتینه کاری و پتینه کاری روی چوب هم باید جزو این حرفه محسوب شود. جالب است بدانید که پتینه کاری نیاز به زیرسازی ندارد، روی هر سطحی قابل اجراست، هر طرحی را که در ذهن دارید، می‌توان با پتینه اجرا کرد و در صورت آسیب دیدن قسمتی از آن، به راحتی مرمت می‌شود.»

دنیا باید هنر دختران ایرانی را ستایش کند

از او درباره اهداف و آرزوهای شغلی‌اش می‌پرسم که با کوله‌باری از امید به آینده می‌گوید: «اصلی‌ترین آرزوی من این است که به عنوان یک دختر هنرمند ایرانی، همه دنیا هنر من را ببینند و این باور غلط درباره محدودیت زنان و دختران ایران که در اذهان مردم جهان در مورد ما وجود دارد، از بین برود. اهداف بلندمدت زیادی در ذهنم هست که دوست دارم هر چه زودتر به همه آن‌ها جامه عمل ببوشانم و دلم نمی‌خواهد به این جایگاه فعلی که الان دارم، بسنده کنم. باید بیشتر تلاش کنم تا این هنر و استعدادم بیشتر شکوفا شود.»

با این شغل نمی‌توانید پول پارو کنید

از «کوهساری» می‌پرسم هزینه‌ای که بابت این پروژه‌ها می‌گیرید، تقریباً چقدر است؟ او می‌گوید: «هزینه‌های این پروژه‌های هنری، متغیر است، چون عوامل زیادی در قیمت‌گذاری روی هر طرح و اجرای آن دخیل است؛ بزرگی و کوچکی پروژه، محل آن و نوع کارهایی که باید در آن پروژه صورت بگیرد و... تمام این عوامل در قیمت‌گذاری تاثیر دارد. البته حرفه مادرآموزایی دارد اما من به این صورت که الان در فضای مجازی ادعا می‌شود، متأسفانه بعضی‌ها با برگزاری «ورک‌شاپ» و عده‌هایی می‌دهند مبنی بر این که با یک دوره شما پتینه کار می‌شوید و به اصطلاح می‌توانید بعد از این دوره، وارد بازار کار شوید و پول پارو کنید. متأسفانه این افراد فقط فکر جیب خودشان هستند و یک در باغ سبز نشان می‌دهند که دروغی بیش نیست و باعث می‌شوند که صدمات جبران‌ناپذیری به این عرصه وارد شود.»

تمجیدهای مردم تنها دلگرمی‌ام بود

«کوهساری» در پاسخ به سوالی درباره واکنش‌های مردم بعد از دیدن آثار هنری او و چالش‌هایی که در این شغل با آن‌ها دست و پنجه نرم کرده است، می‌گوید: «چه سوال بجایی درباره چالش‌های این کار پرسیدید که معمولاً درباره آن‌ها صحبت نمی‌شود. از چالش‌های این کار به خصوص برای شخص من، اول این که خیلی‌ها فکر می‌کردند که خانم‌ها نمی‌توانند نقاشی‌های ساختمانی انجام بدهند و این اتفاق برای‌شان خیلی عجیب بود. یکی دیگر از مهم‌ترین چالش‌هایی که با آن روبه‌رو شدم، سنگ‌پرانی بعضی از گروه‌های قدیمی فعال در این حرفه بود که انگار ورود من به این عرصه، برای‌شان خوشایند نبود؛ خیلی سنگ‌اندازی کردند تا مانع فعالیت من باشند ولی خوشبختانه هرگز موفق نشدند. از شیرینی‌های کار هم اگر بخواهم بگویم این بود که هر فردی کارهای من را می‌دید، از کارهایم تعریف می‌کرد که این خودش برای من یک دلگرمی و پشتوانه‌ای شد که از مشکلات ترسرم و با قدرت بیشتر و کارهای زیباتر به فعالیتم ادامه بدهم. همین تمجیدهای مردم تنها دلگرمی من در این مسیر شد.»